

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1172/2024
24.10.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Ђурица и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Олга Вукосављевић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Београду, кога заступа Државно правобранилаштво– Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку 7Гжрр 169/23 од 12.09.2023. године, у седници већа одржаној 24.10.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку 7Гжрр 169/23 од 12.09.2023. године.

Ревизија се **УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** пресуда Вишег суда у Чачку 7Гжрр 169/23 од 12.09.2023. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 19/22 од 21.12.2022. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Основни суд у Чачку је донео пресуду 6Прр1 19/2022 дана 21.12.2022. године, којом је одбио тужбени захтев тужиље да се обавезе тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 59/2010 исплати износ од 12.799,50 динара, са законском затезном каматом од 03.01.2002. године, до исплате и обавезао тужиљу да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 9.000,00 динара.

Виши суд у Чачку је пресудом 7Гжрр 169/23 од 12.09.2023. године, одбио као неосновану жалбу тужиље и потврдио пресуду Основног суда у Чачку Прр1 19/22 од 21.12.2022. године, те одбио захтев тужиље за досуђење трошкова жалбеног поступка, као неоснован.

Против пресуде Вишег суда у Чачку 7Гжрр 169/23 од 12.09.2023. године, тужиља је поднела посебну ревизију, позивом на одредбе члана 404. Закона о парничном поступку, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права, истичући потребу да Врховни суд размотри правна питања од општег интереса, односно правна питања у интересу равноправности грађана и уједначи судску праксу.

Врховни суд је испитао разлоге за изузетну дозвољеност ревизије по одредбама члана 404. ЗПП, којим је прописано да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности ревизије по одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку одлучује Врховни суд у већу од пет судија. Ценећи наводе посебне ревизије тужиле, те садржину тражене правне заштите у конкретном поступку и разлоге правноснажне пресуде, Врховни суд оцењује да су испуњени услови да се ревизија изузетно дозволи ради уједначавања судске праксе, због чега је на основу члана 404. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

Побијаном пресудом је одлучено о одговорности државе за штету због изосталог намирења потраживања тужиле на име зараде из радног односа, у поступку стечаја над послодавцем Југобанка АД Београд, у коме је тужилци повређено право на суђење у разумном року, што је утврђено решењем Привредног суда у Београду ЗР4 Ст 1981/21 од 18.05.2021. године.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је у стечајном поступку поднела пријаву потраживања из радног односа по основу неисплаћене зараде, које потраживање јој је признато у износу од 12.788,97 динара, са законском затезном каматом од 30.06.2013. године. Поступак стечаја је још увек у току, јер се ради о сложеном поступку са 3.470 пријава потраживања поверилаца, и због других околности детаљно образложених у првостепеној пресуди. На дан састављања извештаја дуговања према тужилци 22.08.2022. године потраживање тужиле износи на име главног дуга 12.799,97 динара и на име камате обрачунате до 30.05.2013. године 24.096,00 динара. Над послодавцем је спроведена својинска трансформација током 90-их година прошлог века. На дан 04.07.2001. године Југобанка је имала акционаре правна лица са друштвеним и државним капиталом, физичка и приватна правна лица, али у већинском власништву државе, друштвених и државних предузећа. Од 05.07.2001. године, проглашавају се неважећим дотад емитоване акције Југобанке АД Београд и престају права акционара банке, а емитују се акције на име иницијалног улога Агенције СР Југославије за осигурање депозита и санацију банака. Према структури основног капитала банке у стечају, постоји само акцијски капитал Агенције за осигурање депозита, не постоји друштвени, нити државни капитал. У току стечајног поступка, који траје од 03.01.2002. године, било је 4 уновчења стечајне масе и 4 деобе у којима тужилци није ништа исплаћено, јер није доставила инструкције за плаћање. Према таквом стању ствари судови су закључили да није доказано да је тужилца штету, чију накнаду тужбом тражи, претрпела услед дугог трајања стечајног поступка. Надаље, тужилца није доказала да је трпела штету због ненамиреног потраживања на име права из радног односа насталог у време када је послодавац пословао већинским, односно државним капиталом. Стога су одбили тужбени захтев.

Одредбом члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописана је објективна одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року. Објективна одговорност за штету је одговорност без кривице, заснована само на чињеници постојања штете и узрочне везе са штетном радњом или пропуштањем. У споровима за накнаду имовинске штете - ненаплаћеног потраживања из радног односа у стечајном поступку, на основу пресуда Европског суда за људска права у предметима против Србије и одлука Уставног суда, постоји одговорност Републике Србије за обавезе стечајног дужника који је у време настанка тог потраживања пословао већинским друштвеним односно државним капиталом. Додатни услов за одговорност тужене државе у тим споровима је постојање правноснажног решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року.

У конкретном случају, према изложеном току приватизације послодавца и структури капитала након тога, произилази закључак да је послодавац, стечајни дужник пословао већинским друштвеним, односно државним капиталом и пре 2001. године, када су проглашене неважећим све до тада емитоване акције означене банке, чиме су престала сва права њених акционара и емитоване акције на име иницијалног улога Агенције СР Југославије за осигурање депозита и санацију банака, чији је правни следбеник Агенција за осигурање депозита.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, постоји одговорност тужене за имовинску штету коју је тужила трпела, изазвану повредом права на суђење у разумном року, у смислу члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, због ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја „Југобанка“ ад штету.

Међутим, нису расправљене чињенице о обиму штете која је последица трајања стечајног поступка, код утврђења да је у поступку стечаја било 4 уновчења стечајне масе и 4 деобе у којима тужили није ништа исплаћено од утврђеног потраживања, јер није доставила инструкције за плаћање. Према стању у списима предмета, из изјашњења стечајног судије и приложеног решења о првој делимичној деоби и огласа објављеног у Службеном гласнику“ од 30.12.2013. године, повериоци су дужни да доставе стечајном дужнику инструкције и број рачуна на који ће се извршити исплата.

Одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року, из члана 31. став 2., по тужби за накнаду имовинске штете, суд примењује одредбе закона којим се уређују облигациони односи и мерила за оцену трајања суђења у разумном року. Према одредбама Закона о облигационим односима, из члана 192, оштећеник који је допринео да штета настане, или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду.

Како је изостало утврђење о износу признатог потраживања које тужили није исплаћено у извршеним деобама уновчене стечајне масе услед њеног пропуштања да поштује процесна права и обавезе у стечајном поступку, то није могла бити преиначена правноснажна пресуда о тужбеном захтеву, те је на основу одредбе члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић